

Markert, Hanna

Wieczór poezji Edwarda Szymańskiego w Węgrowie

Notatki Płockie 13/1-45, 59-60

1968

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wimem. To właśnie od jednego z najwybitniejszych polskich poetów XX wieku wiejski nauczyciel, poeta niepewny swojego talentu, otrzymał list ze słowami: „Drogi poeto, gdzie chcesz możesz drukować!”. A potem nadszedł czas poetyckich żniw w postaci wydanych tomików: *Kłos słońca* (1937), *Trud* (1953), *Gwiazdy kwitną* (1956), *Ziarno życia* (1960), *Zamyśl* (1963), *Alter ego* (1964), *Owoc światła* (1965) i *Obraz głosu* (1967).

Warszawskie spotkanie, które odbyło się w jednej z sal Domu Chłopa w dniu 30 listopada ub. r. było hołdem złożonym Poezji i Człowiekowi. Ignacy Klimaszewski otwierając spotkanie mówił m. in. o stosunku Stefana Gołębiowskiego do młodzieży i pracy pedagogicznej. Sekretarz Zarządu Głównego ZLP, Jan Maria Gisges, w imieniu Związku i Prezesa Jarosława Iwaszkiewicza życzył poecie, żeby „nadal prostował ścieżki ludzkie”. Za wszystko, co zrobił dla kultury ziemi mazowieckiej, dziękowała kierowniczka Wydziału Kultury PWRN p. Forbertowa. Do składanych życzeń dołączyli się byli uczniowie Stefana Gołębiowskiego, obdarowując Go wiązkami kwiatów. Z kolei prof. dr Jan Zygmunt Jakubowski zwrócił uwagę na trwałe wartości i rozwój twórczości Poety, wskazując jednocześnie na duży Jego dorobek jako doskonałego tłumacza strof Horacego. Po recytacji wybranych wierszy przez znanych aktorów: Ryszardę Hanin i Wojciecha Siemiona, o swojej drodze życiowej i poetyckiej mówił sam poeta.

W części artystycznej wiersze Poety recytowali znani aktorzy — Ryszarda Hanin i Wojciech Siemion.
Zdjęcia: Maciej Billewicz

HANNA MARKERT

WIECZÓR POEZJI EDWARDA SZYMAŃSKIEGO W WĘGROWIE

Kolejna — zakrojona na szeroką skalę wojewódzka impreza kulturalna — to Mazowiecka Jesień Literacka 1967. Jej osiągnięcia określa liczba 120 spotkań znanych pisarzy z mieszkańcami małych miasteczek i wsi Mazowsza Kurpiów i Podlasia, liczne wieczornice z grupą młodych poetów ze środowiska wiejskiego, rozmowy z ludźmi teatru, filmu, TV. Zorganizowano szereg interesujących spektakli najnowszych filmów, demonstrowano wystawy nowoczesnej sztuki, grafiki itp. W sumie akcja niezwykle wartościowa. Organizatorzy jesieni kulturalnej na Mazowszu — Mazowieckie Towarzystwo Kultury, Biblioteka Wojewódzka, WZGS oraz „Ruch” dotarli do sporej części środowiska wiejskiego, starali się zachęcić do współpracy, pobudzić aktywność miejscowych działaczy kulturalnych, spowodować, aby dobra książka, film, program TV, czy aktualna prasa stała się potrzebą na codzień.

Jedną z ciekawszych imprez tego typu, która zorganizowana została w ramach jesieni literackiej 1967, był uroczysty wieczór poświęcony życiu i twórczości znanego poety rewolucyjnego — Edwarda Szymańskiego. Wieczór ten urządzono w grudniu ub. r. w 25-lecie jego śmierci. Jako miejsce imprezy obrano Węgrów, bowiem ziemia węgrowska jest terenem, z którym poeta był szczególnie związany podczas ostatnich lat swego życia.

Edward Szymański żył w latach 1907—1943. Urodził się w Warszawie. Pochodził z robotniczej rodziny Woli. Studiował polonistykę na Uniwersytecie Warszawskim, jednocześnie pracując zarobkowo od najmłodszych lat. Twórczość poetycką rozpoczął w 1929 roku. Tomiki jego wierszy noszą tytuły: „Dwadzieścia milinów”, „Słońce na szynach”, znany jest także jako autor przekładu dzieła Lukrecjusza „O naturze wszechrzeczy”. Dorobek poetycki Szymańskiego zaliczany jest do wielkiej poezji rewolucyjnej tego typu co utwory Władysława Broniewskiego, Lucjana Szwałda czy Włodzimierza Majakowskiego.

Edward Szymański zginął zamordowany przez hitlerowców w Oświęcimiu.

Węgrów jest obecnie niewielkim 7-tysięcznym miastem powiatowym. Rzeka Liwiec, która przepływa opodal stanowi granicę Mazowsza i Podlasia. W miasteczku brak większego przemysłu. Ludność utrzymuje się również z rolnictwa. Znajduje się tu klubokawiarnia, biblioteka powiatowa, 3 szkoły, szpital, kilka zakładów usługowych. Kiedy w niedzielne grudniowe popołudnie przybył do Węgrowsa autokar, który przywiózł gości z Warszawy — miasteczko ożywiło się. Przybyła tu bowiem grupa znanych pisarzy: Stanisław Ryszard Dobrowolski, Leopold Lewin, Jajna Brzostowska, Tadeusz Chudy, krytyk literacki

— Ryszard Matuszewski, a także liczni działacze kulturalni, m. in. prezes Mazowieckiego Towarzystwa Kulturalnego Tadeusz Gierzyński. Na gości czekała udekorowana sala z estradą, na której umieszczono portret bohatera wieczoru. W obszernym pomieszczeniu wypożyczonym od miejscowej komendy MO (dom kultury w budowie) było chłodno, ludzie siedzieli w płaszczach, lecz wszystkie miejsca były dawno zajęte.

Uroczystą wieczornicę rozpoczął krytyk Ryszard Matuszewski. Wygłosił on obszerną prelekcję pt.: „Edward Szymański jako poeta i człowiek”. Prelegent wiele miejsca poświęcił na odtworzenie osobowości poety, którą ukształtowało własne środowisko oraz warunki w jakich żył. Edward Szymański syn i wnuk warszawskiego proletariusza odziedziczył tradycję buntu przeciwko ówczesnym porządkom społecznym i politycznym oraz przekonanie o potęgę ludzkiego rozumu i świadomego ludzkiego działania. „Honorom proletariusza — czytał krytyk — było zarówno skupienie sił do walki, jak gromadzenie wiedzy. Jego nakazem był w trudzie zdobywany awans społeczny i umysłowy. Zaciskając pasa i niejednokrotnie odejmując sobie od ust walczone tu o to, by synowie metalowca Antoniego Szymańskiego przeszli szczeble wiedzy, zawarowanej w owym czasie przede wszystkim dla rodzin lepiej usytuowanych”. Krytyk ukazał program poetycki Szymańskiego, którego celem była rozprawa ze starym i walka o nowy porządek społeczny. Widzenie świata przez poetę określił jako realne, na które składało się jego własne doświadczenie oraz doświadczenia środowiska; wyznaczał je zatem szereg takich elementów jak: nędza proletariatu, wyzysk robotnika,

ówczesny terror policyjny, walki rewolucyjne, a także faszyzm włoski i niemiecki, wojna domowa w Hiszpanii. Sam poeta jawił się w tej poezji jako człowiek mocny, nieugięty w trudzie i walce stawiający czoła wszystkim przeciwnościom. Świat dla niego podzielony został na przyjaciół i wrogów, których obdarzał krańcowymi uczuciami: pierwszych — gorącym przywiązaniem i miłością, drugich — nienawiścią. Z estrady popłynęły strofy poezji Szymańskiego w pięknym wykonaniu znanego aktora scen warszawskich — Mieczysława Voita: „Wola”, „Cukier krzepi”, „Pean ku czci gen. Franco”, „Stefan Żeromski w 8-rocznice śmierci”, „Do Matki” i inne.

Na wieczór wspomnień i poezji Edwarda Szymańskiego przybyli do Węgrowa przyjaciele i znajomi poety. M. in. znany pisarz i poeta Stanisław Ryszard Dobrowolski oraz Leopold Lewin podzielili się z uczestnikami wieczoru wspomnieniami o poecie, nakreślili jego sylwetkę, bezkompromisowy charakter, poglądy na zasadnicze sprawy z tamtych czasów sprzed 25 lat. Na wieczornicę przybyła także wдова po Edwardzie Szymańskim — pani Natalia Szymańska wraz z rodziną. Mieszka ona obecnie w Stoczku Węgrowskim, pracując na działce ziemi, którą przed laty zakupił poeta. Miłym akcentem imprezy było wystąpienie młodzieży szkolnej z repertuarem artystycznym. Uczniowie szkoły podstawowej im. Edwarda Szymańskiego ze Stoczka Węgrowskiego wraz z uczestnikami młodzieżowego ogniska muzycznego z Węgrowa przygotowali pieśni do słów poezji Edwarda Szymańskiego oraz recytacje jego wierszy.

KRONIKA

1 października ub. roku działacze kultury Otwocka i powiatu otwockiego zainaugurowali w Karczewie Rok Kulturalno-Oświatowy 1967/1968. W uroczystości wzięli udział pracownicy bibliotek, klubów „Ruchu”, gminnych spółdzielni oraz działacze ZMS i ZMW. W czasie obrad podsumowano dotychczasowy dorobek oraz nakreślono program działania w upowszechnianiu kultury.

*

Region kurpiowski, gdzie poza Ostrołęką nie ma przemysłu, należy do najbardziej zaniedbanych części woj. warszawskiego. Z tego względu na uwagę zasługują wszelkie próby aktywizacji tego terenu. Obecnie w miasteczkach Różan i Maków Mazowiecki powstają nowe zakłady lokalizowane na ziemi makowskiej w związku z deklamacją stołecznego przemysłu w Różanie dzięki uruchomieniu zakładu „Mototransport” oraz rozbudowie kilku mniejszych zakładów zatrudnienie w przemyśle, które wynosi obecnie 120 osób, wzrośnie w roku 1970 do 1000 osób.

*

W Przasnyszu uruchomiono ostatnio kolejną filię Zakładów Wytwórczych Aparatów Wysokoleg Napięcia im. Dymitrowa z Warszawy. Jest to siódma placówka stołecznego przemysłu na Mazowszu. Jednocześnie zapadła już decyzja, że filia ZM „Ursus” zostanie zlokalizowana w Siedlcach. Do końca bieżącej pięciolatki na terenie woj. warszawskiego zostanie jeszcze utworzonych 8 filii warszawskich zakładów przemysłowych oraz 25 filii zakładów spółdzielczych.

*

Mieszkańcy woj. warszawskiego są posiadaczami 680 tys. książeczek oszczędnościowych, wśród których 24 tys. sztuk to książeczki mieszkaniowe. Wkłady na książeczkach wynoszą łącznie 1.700 mln złotych. Z obliczeń

wynika, że na każdy tysiąc osób mieszkających na Mazowszu przypada 275 książeczek oszczędnościowych.

*

28 października ub. roku odbył się w Warszawie mazowiecki sejmik kultury. Ponad 300 działaczy kultury z całego woj. warszawskiego wzięło udział w obradach poświęconych kierunkom pracy kulturalno-oświatowej w świetle uchwał VIII Plenum KC i III Plenum KW PZPR. O rozwoju życia kulturalnego w woj. warszawskim najlepiej świadczy fakt, że w ciągu ubiegłorocznej kampanii kulturalnej powstało m. in. 500 nowych placówek kulturalno-oświatowych, ponad 160 punktów bibliotecznych, 170 ognisk pracy k. o. w szkołach, ponad 50 klubów rolnika itp. Jak stwierdzono w czasie obrad, coraz większą rolę w aktywizacji kulturalnej społeczeństwa zaczyna odgrywać Mazowieckie Towarzystwo Kultury.

*

W nowym roku kulturalno-oświatowym rozpoczął swoją działalność Powiatowy Dom Kultury w Wołominie. Mieści się on w budynku przerobionym ze starego kina. Dzięki przeprowadzonym pracom adaptacyjnym PDK w Wołominie stał się obecnie jedną z najpiękniejszych placówek kulturalnych w woj. warszawskim. W nowym Domu Kultury znalazły siedzibę m. in. Ognisko Muzyczne, Teatrzyk Małych Form oraz różne zespoły artystyczne i kółka zainteresowań.

*

3 grudnia ub. r. w szkole rolniczej w Pszczelinie k/ Brwinowa odbył się finał Wojewódzkiej Olimpiady Rolniczej. Zwycięzcą tegorocznej olimpiady został Tadeusz Czechowski z pow. wołomińskiego, na drugiej pozycji uplasował się Marian Dworecki z pow. pułtuskiego, a na trzeciej — Mieczysław Gągała z pow. ryckiego. Wszyscy oni byli uczestnikami zespołów przysposobienia rolniczego.